

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

1. **Измерения на свободата.** Същност, критерии и видове - позитивна и негативна свобода. Личност и свобода. Свободен избор.

2. **Демокрацията.** Видове - пряка и представителна. Форми на представителната демокрация – парламентарна монархия, президентска република, парламентарна република. Лигитимност – делиберативна демокрация и демокрация на участието. Тоталитаризъм и демокрация.

3. **Управление и власт.** Форми на власт - власт на силата, власт на нормите, демократична власт. Разделение на властите. Структура и функции на основните институции в Република България. Държавни и местни институции. Местно самоуправление. Популизъм. Избирателни системи. Мажоритарен и преференциален вот.

4. **Законност и право.** Права на човека. Видове права. Институции, гарантиращи правата на човека – Омбудсман, Конституция, Европейска конвенция за защита на правата на човека, комисия на ООН по правата на човека. Документи, защитаващи правата на човека.

5. **Гражданинът в гражданското общество.** Общество, гражданско общество и държава. Гражданин и поданик. Европейско гражданство. Граждански права и отговорности. Гражданство. Модели на гражданство - либерално и републиканско. Гражданско участие. Граждански контрол. Гражданско неподчинение. Форми на гражданска съпротива.

6. **Идентичност.** Видове идентичност – индивидуална, групова, национална, културна, гражданска, етническа. Нация. Видове. Национални революции. Население. Европейска идентичност. Подходи към идентичността – конструктивност или дискриминация.

7. **Европейски съюз.** Същност и главни институции. Европейски Парламент. Европейска комисия. Съвет на Европейския съюз. Европейски съвет. Съдът на Европейския съюз. Европейска култура и добри европейски практики.

8. **Икономика и гражданско общество.** Пазарна икономика. Особености на пазарната икономика в страните на Европейския съюз и в България. Пазар на труда. Собственост и нейните форми. Данъчна политика.

9. **Социална политика.** Социалната политика в ЕС и в България. Социално предприемачество. Социално партньорство. Неправителствени организации. Типове социални помощи. Социална солидарност и социална справедливост.

10. **Глобални проблеми на съвременността.** Екологични и демографски проблеми. Миграция, тероризъм, ксенофобия, етническо напрежение, радикализация, проблеми на войната и мира. Международно хуманитарно право. България и регионалното проявление на глобалните процеси.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Тодоров, Хр, М.Грекова и др. Гражданско образование за 11 клас, Изд. Просвета, С., 2020

2. Герчева-Несторова, Г., Ст. Минева и др. Гражданско образование за 11 клас, Изд.Педагог 6, С., 2020

3. Тодоров, Хр, М.Грекова и др. Гражданско образование за 12 клас, Изд. Просвета, С, 2021

4. Герчева-Несторова, Г., Ст. Минева и др. Гражданско образование за 12 клас, Изд. Педагог 6, С. 2021
5. Вебер, М. Социология на господството. Социология на религията, Ун. изд. „Св. Кл. Охридски“, С., 1992
6. Попър, К. Някои проблеми на новите демокрации, Ун. изд. „Св. Кл. Охридски“, С., 1993
7. Сартори, Д. Теория на демокрацията“, кн.1 и кн.2, Център за изсл. на демокрацията, С., 1992
8. Токвил, А. Рившият режим и революцията, Изд. къща „Избор“, С., 1992
9. Бек, У. Що е глобализация? София: ИК Критика и хуманизъм, 2002.
10. Бауман, З. Глобализацията. София: ЛиК, 1999.
11. Дал, Р. За демокрацията. София: Обсидиан, 1999.
12. Кабакчиева, П. Гражданското общество срещу държавата: българският случай. София: ЛиК, 2001.
13. Попова, Ж. Основи на правото на Европейския съюз. Отворено общество, 2001. Основи на европейската интеграция (ред. Р. Иванова). Център за европейски изследвания, 1998.
14. Смит, А. Националната идентичност. София: Кралица Маб, 2000.
15. Тофлър, А. Третата вълна, Изд. къща „Пейо Яворов“, С., 1991
16. Хабермас, Ю. Морал, право, демокрация., Изд. ЛИК, С., 1999
17. Хаджийски, И. Бит и душевност на нашия народ, том I, Изд. „Изток-Запад“, С., 2002,
18. Хаджийски, И. Оптимистична теория за нашия народ, том II, Изд. „Изток-Запад“, С., 2002
19. Всеобща декларация за правата на човека
20. Конвенция за правата на детето
21. Европейска конвенция за защита на правата на човека и основните свободи,
22. Европейската референтна рамка за ключови компетентности,
23. Конституцията на Република България